

МАКЕДОНСКИОТ ИСЕЛЕНИЧКИ ПЕЧАТ ВО АВСТРАЛИЈА (2)

„МАКЕДОНСКА ИСКРА“ (1946-1957) – ПРВ МАКЕДОНСКИ ВЕСНИК ВО АВТРАЛИЈА И ВО ДИЈАСПОРАТА (2)

ДЕЛ ОД ИНФОРМАТИВНИТЕ ГЛАСИЛА ВО АВСТРАЛИЈА ВО ПУБЛИКАЦИЈАТА „МАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕНИЧКИ ПЕЧАТ“ НА СЛАВЕ КАТИН

Во делото "Македонскиот иселенички печат" на Славе Катин е забележано дека едно од најзначајните македонски информативни гласила во Австралија беше весникот „Македонска искра“ (1946-1957), првиот македонски иселенички весник во Австралија и воопшто кај македонското иселеништво во прекуокеанските земји. Тој започна да се печати на 11 Октомври 1946 година, на денот кога се отвори нова славна страница во историјата на македонскиот народ во борбата за слобода и независност.

Македонските гласила во Австралија ги изразуваат културните активности и животот во македонските етнички заедници, ги презентираат целокупните новинарски и општествено-политички активности, го даваат напредокот на македонската држава — Република Македонија, а во извесна мера служат и како бариера на туѓите пропаганди врз македонските иселеници.

Преку информативните гласила во новите средини Македонците ги збогатуваат своите национални вредности со помош на културните институции во новите средини и на тој начин го збогатуваат мозаикот на мултинационалната култура на Австралија. Според делото "Македонскиот иселенички печат" на Славе Катин, весникот беше орган на организацијата Македонско-австралиски народен сојуз (МАНС). Се печатеше еднаш месечно, а неколкупати излегуваше како двоброј во периодот од десетина години. Повеќе од една година се печатеше во Перт, потоа во Сиднеј, а од 1952 година до негоовото згаснување во јануари 1957 година се печатеше во Мелбурн.

Прв уредник на „Македонска искра“ беше Ило Малков, 23-годишен студент, иселеник од селото Шестево, Костурско, на кого што голема помош во уредувањето му укажа Кирил Ангелков. Уште во првите броеви на уредувањето работеше и Стојан Србинов, од село Буф, Егејска Македонија, кој подоцна стана уредник на весникот и најмногу има направено за неговото излегување.

Покрај нив, уредници на весникот или во редакцискиот одбор биле уште Васил Бошков, Дане Трпков и Ванчо Неделковски, а меѓу поактивните соработници и дописници се јавуваат Никола Трсјански, Крсто Пазов, Никола Карацов и други. Во уводната статија во која се изнесуваат целите на весникот се вели дека „Македонска искра“ ќе работи со цел да го запознае австралискиот народ и австралиското општество со македонската емиграција во Австралија, со Македонија и македонскиот народ, ќе се бори да ја обедини и да ја собере македонската емиграција околу Македонско-австралискиот народен сојуз.

По бројот на страниците „Македонска искра“ беше мал весник — најчесто излегуваше на четири страници, и на мал формат. Подоцна често се печати и на повеќе страници и на зголемен формат.

Според податоците во делото „Македонскиот иселенички печат“, весникот „Македонска искра“ започна да се печати во Перт. Таму излегуваше повеќе од една година, до мај 1948, а потоа во Сиднеј. Решение во оваа смисла е донесено на Втората конференција на МАНС одржана од 1 до 3 април 1948 година.

Првиот број во Сиднеј излезе во јуни 1948 година, а последниот во септември 1952 година. Тогаш по решение на Четвртата конференција на МАНС, одржана во Мелбурн од 2 до 4 август, весникот почна да излегува во Мелбурн. Првиот број во Мелбурн (бр. 6) излезе во октомври 1952 година, чиј уредник беше Дане Трпкоов, а подоцна Стојан Србинов стана душата на ова прво македонско гласило. Значи, весникот „Македонска искра“ се пресели од Перт во Сиднеј, а подоцна од Сиднеј во Мелбурн, затоа што во Мелбурн се наоѓаше најголемата македонска иселеничка колонија.

Целта и задачата на весникот „Македонска искра“ беа да го запознава австралискиот народ и општеството со македонската емиграција во Австралија, со Македонија и македонскиот народ, како и да ја обедини и собере македонската емиграција околу МАНС. Уредници на весникот беа прогресивни Македонци од егејскиот дел на Македонија кои се менуваа зависно од времето и местото на печатењето на весникот.

Весникот се печатеше на македонски јазик со латиница освен насловот кој секогаш беше со кирилица. Одделни статии фотокопирани од некој други весник се печатеа со кирилица. Тоа е јазик на Македонците од Беломорска Македонија, кои не само што немале можност да учат во македонски училишта во својата родна земја, туку на нив елинските власти не им дозволиле да зборуваат на својот мајчин македонски јазик.

Според делото "Македонскиот иселенички печат" на Славе Катин, весникот „Македонска искра“ се печатеше во тираж од 600 примероци за првиот, двојно се зголеми тиражот за вториот, за подоцна да се зголеми за неколку пати. Се растураше меѓу Македонците во Австралија, а се испраќаше и во други земји, особено меѓу прогресивните Македонци во Канада и САД.

Излегувањето на „Македонска искра“ е од огромно значење за Македонците во Австралија. Весникот внесуваше раздвиженост меѓу македонското иселеништво и претставуваше настан од посебно значење. За многумина тоа беше првпат да гледаат весник напишан на мајчин македонски јазик, затоа и беше приман со љубопитство, возбуда, љубов и голема радост.

Во него редовно се пишувааше за настаните и активностите на организацијата МАНС, потоа за значајните настани во Австралија и во светот, како и информации за изградбата, обновата и напредокот на НР Македонија. Затоа, за голем број иселеници кои не знаеја англиски јазик, весникот претставуваше и единствено информативно средство во новата средина.

„Македонска искра“ во голема мера придонесе за духовно обединување на македонските иселеници и за афирмирање на македонското име и нација во далечна Австралија. Исто така, придонесе да се развие и подигне националното сознание кај македонските иселеници. Првпат на голем број Македонци им ја кажа вистината за Македонија и им помогна да се ослободат од искривувањето што дотогаш им го наметнуваа тугите пропаганда. Затоа, весникот „Македонска искра“ ќе остане запишан со златни букви не само во анализите на македонското новинарство во дијаспората, туку и воопшто во историскиот развој на Македонија и на Македонците на петтиот континент.

Инаку, публикацијата "Македонскиот иселенички печат", (НИО „Студентски збор“, Скопје, 1993, 1-254. (на македонски) чиј автор е Славе Николовски-Катин ја издаде книгоиздателството "Македонска искра" од Скопје. Тоа е формирано благодарение на демократските процеси што настанаа по осамостојувањето на Република Македонија како независна, демократска и самостојна држава.

Тогаш се создадоа поволни услови за приватна иницијатива, меѓу другото и во областа на културата, со посебен акцент во развојот на книгоиздателството. Така е формирано денешното Друштвото за издавачка и образовна дејност, производство и промет (Книгоиздателството) „Македонска искра“ ДООЕЛ увоз-извоз-Скопје.

Во делото "Македонскиот иселенички печат" на Славе Катин е забележано дека Книгоиздателството „Македонска искра“ е крстено по весникот „Македонска искра“, првиот македонски весник што започна да се печати во Перт, Австралија во 1946 година. Книгоиздателството „Македонска искра“ за првпат е регистрирано во Окружниот стопански суд во Скопје, на 28.03.1995, за потоа да ги следи сите законски измени.

Меѓутоа, својата издавачка дејност „Македонска искра“ ја започнала во текот на 1997 година и досега има објавено стотици наслови од значајни македонски писатели, научници и публицисти, во тираж од илјадници примероци, пласирани во Македонија и во многу национални библиотеки и специјализирани книжарници во европските и во прекуокеанските земји, особена меѓу македонското иселеништво. На оваа скромна, но со видни резултати издавачка куќа посебна област во издаваштвото се учебниците и дидактичката литература одобрена од Министерството за образование на Република Македонија. Сите учебници и различната дидактичка литература на „Македонска искра“ се користат во основните и средните училишта, и имаат значаен прилог и придонес во образовниот процес во Република Македонија.

Главен и одговорен уредник на Книгоиздателството „Македонска искра“ е Славе Николовски - Катин, кој како публицист е познат само како Славе Катин. Тој е аналитичар на Македонците во светот и е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија, на животот на Македонците во светот и нивното духовно и национално живеење, како и на Македонската православна црква – Охридска архиепископија и на Античка Македонија.

Исто така, неговото творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Тој е автор на шеесет публикации, од кои 22 публикации го носат името „Македонија“, дваесет се монографии за познати и признати личности од иселеништвото и од Македонија, а седум се лексикографски изданија. Тој е автор на повеќе од стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми, трибини и други собири во Република Македонија и широм светот, како и на околу 5.000 новинарски текстови објавени во Македонија и во светот, меѓу кои одреден број можат да се видат и прочитаат на веб – страницата: www.slavekatin.com.

Во делото "Македонскиот иселенички печат" на Славе Катин е запижано дека во изминатите седумдесеттина години, вистината за славниот Илинден била тема и за информативните гласила на Македонците во Австралија. Тие посебно место им посветуваат на Илинденското востание, на Крушевската Република, на АСНОМ, на македонската култура, јазик и достигнувања на духовно – национално поле на Македонците од сите делови на Македонија.

Таков е случајот со голем број информативни гласила во дијаспората, особено во Австралија кои ги информираат Македонците за новостите во дијаспората, Република Македонија и светот. Тие посебен акцент ставаат на животот и работата во иселеничките организации, како и за активностите во македонските православни општини, друштва, клубови и друг вид асоцијации, кои претставуваат национални, духовни и културно-просветни центри за македонските доселеници од сите делови на Македонија во демократска и мултикултурална Австралија

Продолжува

Пишува: ДУШАН РИСТЕВСКИ